TC İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK Sınıf-12

KONU TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA

KIBRIS SORUNU VE KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI

1923 Lozan Barış Antlaşması ile Kıbrıs Adası'nda resmen İngiliz egemenliğini dönemi başladı. 1974 Kıbrıs Barış Harekatı sürecini başlatan Kıbrıs sorunu, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Yunanistan'ın Ada ile daha fazla ilgilenmesiyle ortaya çıktı. Yunanistan, 1954'te Birleşmiş Milletlere başvurarak Kıbrıs'ın kendi kaderini belirlemesi için Ada'da halk oylaması yapılmasını talep etti. Yunanistan'ın bu girişimi de BM tarafından kabul görmedi. Yunanistan'ın girişimlerinin reddedilmesi üzerine Kıbrıslı Rumlar, EOKA adlı bir terör örgütünü kurdular. EOKA'nın amacı İngilizlere ve Türklere karşı şiddet kullanarak Ada'yı İngilizlerden ve Türklerden temizleyerek Rumlaştırmak ve daha sonra Kıbrıs'ı Yunanistan'a katmaktı. Ada'daki Rumlar bu düşünceye "enosis" adını veriyorlardı. Üç devletin de Kıbrıs Adası ile ilgili çözüm önerisi farklıydı.

İngiltere Ada'ya özerklik önerirken Yunanistan halk oylamasında ısrar ediyor, Türkiye ise var olan durumun korunmasını ya da Ada'nın kendisine bırakılmasını istiyordu. Kıbrıslı Türkler, EOKA terörüne karşı 1957'de TMT'yi (Türk Mukavemet Teşkilatı) kurarak kendilerini savunmaya başladı.

1958'de İngiltere tarafından Mac Millan Planı ortaya atıldı. Bu plana göre Ada'da İngiltere, Türkiye ve Yunanistan iş birliğine dayalı üçlü bir yönetim kurulacaktı. 1959'da Türkiye ve Yunanistan arasında Zürih'te başlayan görüşmelerde Kıbrıs Adası'nın bağımsız bir devlet olması fikri kabul edildi. Böylece ne Yunanistan'ın Enosis fikri ne de Türkiye'nin taksim fikri benimsenmiş oldu. Rumlar, enosis fikrini hayata geçirmek için Akritas Planı adı verilen bir proje hazırladılar. Rumlar Akritas Planı gereğince genel saldırıya geçtiler ve pek çok Türk'ü vahşice katlettiler. Yaşanan bu cinayetlere ve katliama Kanlı Noel adı verildi.

Türk savaş uçakları Rumları ihtar etmek için Kıbrıs üzerinde uçmaya başladı. Bu hava harekâtı sırasında Ada üzerinde uçuş görevinin komutanı Yüzbaşı Cengiz Topel'in uçağı, Rumlar tarafından düşürüldü.

Esir düşen Yüzbaşı Cengiz Topel daha sonra Rumların işkencesi sonucu şehit oldu. Olayları sakinleştirmek amacıyla Lefkoşa'nın Rum ve Türk tarafını birbirinden ayırmak için İngiltere tarafından Yeşil Hat adı verilen bir sınır çizildi. Ada'daki Türkler ve Rumlar fiilen birbirlerinden kopmuşlardı. Bu gelişme üzerine Kıbrıs'taki Türk toplumu, 1967'de Dr. Fazıl Küçük önderliğinde Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi'ni kurdu.

1971'de geçici ifadesi kaldırılarak oluşum Kıbrıs Türk Yönetimi'ne dönüştü. Türk Silahlı Kuvvetleri, 20 Temmuz 1974'de Kıbrıs'ta barışı ve anayasal düzeni yeniden sağlamak için Kıbrıs Barış Harekâtı'nı gerçekleştirdi. İkinci Barış Harekâtı ile Lefke-Lefkoşa-Magusa hattı çizildi ve adanın üçte biri Türk kontrolüne geçince harekât sona erdi. Kıbrıs Barış Harekâtı sonunda Ada'daki Türk toplumu 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti'ni kurdu. Kıbrıs Türk toplumu Türkiye'nin desteğiyle 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kurarak bağımsızlığını ilan etti.

TÜRK-YUNAN İLİŞKİLERİ — EGE ADALARI SORUNU

Yunanistan'ın Türkiye'nin Ege Denizi'ndeki var olan haklarını kaldırarak Ege Denizi'ni bir Yunan denizi hâline getirmek istemesi, Türkiye tarafından sert tepkiyle karşılandı. Böylece Türkiye ve Yunanistan arasındaki Kıbrıs Meselesi'ne Ege Adaları Meselesi de eklendi.

Kıta sahanlığı meselesi, 1973'te Türkiye'nin Ege Denizi açıklarında petrol aramak üzere Türkiye Petrolleri Anonim Şirketine arama ruhsatı vermesiyle başladı. Kıta sahanlığı sorununda Türkiye ya da Yunanistan'ın tezlerinden birinin kabul edilmesi, Ege Denizi'nin hukuki yapısının değişmesi demekti. Bu sebeple tarafların inisiyatifleriyle kıta sahanlığı meselesi hallolmadan olduğu gibi bırakıldı.

BATI TRAKYA TÜRK AZINLIK SORUNU

Batı Trakya, 1913'te Bulgaristan'a bırakılmış olsa da Millî Mücadele Dönemi'nde Balkanlarda yitirilen toprakların ve yabancı yönetim altında bırakılmak zorunda kalınan Türk azınlıkların bir simgesi oldu.

Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra Türkiye, Yunanistan'la imzaladığı her antlaşma ve protokolde Türk azınlığın haklarını metne dâhil ederek pekiştirmiştir. Fakat Yunanistan verdiği taahhütlere rağmen Batı Trakya Türklerini sistemli bir şekilde asimilasyona tabi tutma ve yıldırarak göç ettirme politikası izlemektedir.

ERMENİLERİN FAALİYETLERİ VE ASALA TERÖR ÖRGÜTÜ

Ermeni lobisinin kışkırtması ve Batılı devletlerin desteğiyle Türklere karşı Ermeni şiddetini yeniden canlandıran "Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermeni Gizli Ordusu" isimli terör örgütü yani kısaltılmış şekli ile "ASALA"dır. ASALA terör örgütü yurt dışındaki Türk temsilcilik ve kuruluşlarına, Türk diplomat ve büyükelçilik görevlilerine yönelik silahlı saldırılar düzenlemeye başladı. Türkiye Cumhuriyeti'nin terörle mücadele konusundaki kararlı tutumu sayesinde 1994'ten sonra örgüt etkisini tamamen yitirdi.

SORULAR

1. Türkiye'nin 1974 yılında Kıbrıs'a müdahale etmesinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Barışı ve anayasal düzeni yeniden sağlamak
B) Kıbrıs'ı Türkiye'ye bağlamak
C) Ege adalarını ele geçirmek
D) İngilizleri adadan çıkarmak
E) Lozan'daki haklarımızı savunmak

Cevap:A

2. Batılı devletlerin desteğiyle faaliyetlerini yürüten; Türklere karşı, yurt dışındaki Türk temsilcilik ve kuruluşlarına, Türk diplomat ve büyükelçilik görevlilerine yönelik silahlı saldırılar düzenleyen Ermeni terör örgütü aşağıdakilerden hangisidir?

A) EOKA
B) ASALA
C) Taşnak
D) Etnik-i Eterya
E) Hınçak

Cevap:B

3. I. Kıta Sahanlığı Sorunu,
II. Batı Trakya Türkleri Sorunu,
III. Hatay Sorunu

Yukarıda verilen sorunlardan hangileri Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkilemektedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) I ve II
E) I, II ve III **Cevap:D**